

HIJ IS VERREZEN !

TWEEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT / P106088
V.U.: E. GOVAERTS, POSTBUS 14, B - 2650 EDEGEM

NR. 47 / SEPTEMBER-OKTOBER 2010
AFGIFTEKANTOOR: ANTWERPEN X

HET BLOED VAN DE MARTELAREN

Op 3 juni van dit jaar werd Mgr. Luigi Padovese, apostolisch vicaris van Anatolië en voorzitter van de Turkse bisschoppenconferentie, doodgestoken in zijn zomerresidentie in de stad Iskenderun in Zuid-Turkije. Was hij het slachtoffer van een zwakzinnige of een martelaar van het Rooms-katholiek geloof ?

“VERLEGENHEID in Rome, twijfels in de kleine christelijke gemeenschap in Turkije (100.000 mensen). Daags na de begrafenis in Iskenderun van Mgr. Luigi Padovese, de apostolisch vicaris van Anatolië die op 3 juni 2010 vermoord werd door zijn Turkse chauffeur, rijzen er steeds meer vragen over de precieze omstandigheden van dit overlijden. Eén zekerheid is er : de officiële versie, die haastig opgedist werd in de eerste uren na de moord, namelijk dat het ging om een onevenwichtig persoon die op een geïsoleerde manier optrad, houdt geen steek » (La Croix, 10 juni 2010).

Inderdaad : « Sedert de moord op pater Andrea Santoro, doodgeschoten in zijn eigen kerk in februari 2006, komen de Turkse autoriteiten altijd af met de

stelling van een onevenwichtig individu dat geheel op eigen initiatief handelde. “Er beginnen in Turkije wel veel geïsoleerde gekken rond te lopen die het op de christenen gemunt hebben”, verzucht een geestelijke. »

« Dat deze moord plaatsvond aan de vooravond van het bezoek van Benedictus XVI aan Cyprus doet ook vragen rijzen. “Het kan zijn dat de dader gek is, maar hij is in elk geval politiek geslepen”, merkt een christen op. » Overigens is de moordenaar helemaal niet gek. Het persagentschap ASIA NEWS, orgaan van het Pauselijk instituut van buitenlandse missies, preciseert dat Mgr. Padovese verschillende messteken kreeg van zijn chauffeur, een « vriendelijke jongeman » die bekend was in de christelijke milieus en die absoluut niet « oneven-

Paus Joannes-Paulus II zit op 27 oktober 1986 in Assisië de “interreligieuze bijeenkomst voor de vrede” voor. Alle “wereldgodsdiensten” zijn vertegenwoordigd om van de heidense goden, die eigenlijk demonen zijn (Psalm 96), de vrede te verkrijgen... die alleen door God geschonken wordt, waarover alleen Jezus Christus beschikt en die Hij op aarde enkel wil doen heersen op vraag van en ter ere van het Onbevlekt Hart van Maria.

wichtig» was. Volgens *ASIA NEWS* heeft de chauffeur Mgr. Padovese vervolgens ritueel de keel overgesneden, waarna hij de moord opgeëist heeft door vanaf het dak van zijn huis te roepen: «**Ik heb de grote Satan gedood, Allah akbar** ("God is groot").»

Paus Benedictus XVI wil dit niet geweten hebben. Bij zijn aankomst op Cyprus, de dag na de moord, verklaarde hij dat deze misdaad «**geen politieke of religieuze moord is.**» Ze heeft niets te maken met Turkije, de Turken of zelfs de islam, aldus nog de H. Vader. «*Ons standpunt was hetzelfde na de dood [sic] van pater Santoro*», legt een diplomaat van de H. Stoel in Rome uit: «**We moeten doorgaan met de dialoog, met de opvoeding. Aan de basis van deze daden [sic] ligt altijd onwetendheid. Geweld gebruiken is een teken van zwakheid: we moeten argumenten voorbereiden in plaats van munitie en wapens.**»

Wat is een diplomatie waard die niet kan steunen op de kracht van wapens? De verblinding van de Paus springt zo in het oog dat zelfs het dagblad *La Croix* zich vragen stelt: «*Hoe moeten we het uiterst snel ingenomen standpunt van de Paus begrijpen?*»

Wijlen abbé de Nantes heeft deze vraag al lang geleden beantwoord: het zijn **de nieuwe "dogma's" van de godsdienstvrijheid en de oecumene**, goedgekeurd op het Concilie, die ook de huidige Opperherder van de Kerk verhinderen om klaar te zien. Alle godsdiensten zijn op gelijke voet geplaatst, er wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen het ware geloof en valse religies, en de «interreligieuze dialoog» primeert op de onvervalste verkondiging van het Evangelie.

Paus Joannes-Paulus II bracht deze nieuwe dogma's op een spectaculaire wijze in de praktijk op 27 oktober 1986. Op die dag zat hij in Assisië een interreligieuze bijeenkomst voor de vrede voor waarop vertegenwoordigers van alle mogelijke religies uitgenodigd waren. De achterliggende zienswijze van de Paus was voor een groot deel ontleend aan de Duitse theoloog Karl Rahner en zijn theorie van de «anonieme christenen»:

1. God heeft alle mensen als één familie geschapen en houdt van hen als een vader, waarbij Hij geen enkel onderscheid maakt tussen de enen en de anderen. Hij heeft hen allemaal lief, het zijn allemaal broeders en ze zijn allemaal op gelijke wijze tot het heil geroepen.

2. Toen de Zoon van God mens geworden is, heeft Hij aan ieder van hen *in zekere zin* zijn goddelijkheid geschonken. Hij heeft hen reeds in de hoop gered en heeft voor hen allen de mogelijkheid verdiend om hun heil te bewerkstelligen op de plaats waar zij zich bevinden en met de middelen waarover zij beschikken, namelijk hun verschillende godsdiensten.

3. De geopenbaarde godsdiensten, het jodendom en zijn opvolger het christendom, zijn niet de vijanden van de (valse) godsdiensten maar hun oudere broeders, hun gidsen. Alleen de christenen kunnen zich er rekenschap van geven en dit besef aan de anderen doen kennen dat alle mensen kinderen zijn van dezelfde God, broeders onder elkaar, en allemaal op weg naar het heil, ieder volgens zijn traditionele godsdienst.

De echte missionarissen hebben tegenover dergelijke initiatieven altijd het grootste voorbehoud aan de dag

«*DE DUIVEL IS DE BESLISSENDE STRIJD AANGEGAAN, DAT WIL ZEGGEN DE EINDSTRIJD, WAARUIT ÉÉN VAN BEIDEN ALS OVERWINNAAR ZAL TEVOORSCHIJN KOMEN EN DE ANDER ALS OVERWONNENE: OFWEL STAAN WIJ AAN DE KANT VAN GOD, OFWEL AAN DE KANT VAN DE DUIVEL*»
(ZUSTER LUCIA VAN FATIMA).

gelegd, ook in het recente verleden. Een goed voorbeeld is het werk «*Ouverture à l'autre. Laquelle? L'apostolat missionnaire et le monde non chrétien*» van pater Henri van Straelen, S. V. D. (Parijs, Beauchesne, 1982), dat ingaat tegen de illusies die aan de basis liggen van een dergelijke zienswijze. Van Straelen toont aan dat ze tegenstrijdig zijn met de Schriften, de ononderbroken Traditie van de Kerk, de essentie zelf van de missionering, de ervaring van de bekeerlingen en de verwachtingen van de heidense volkeren – kortom, tegenstrijdig met het gezond verstand en het katholiek geloof.

Hoe komt dat? Omdat Rahner en andere westerse theologen spreken over iets dat ze niet kennen en zich laten leiden door bedrieglijke vooroordelen.

1. NEEN, de (valse) godsdiensten bieden geen enkele werkelijke opening op het christelijk en katholiek geloof. De dialoog is boerenbedrog, de oecumene een schandalige verloochening van Jezus Christus waar van de andere kant niets tegenover staat.

2. NEEN, de volkeren van Azië en Afrika houden niet vast aan hun dode godsdiensten en hun traditionele culturen. Zij verwachten integendeel alle vormen van hun toekomst van het Westen. Aan ons om hierin te voorzien! Aan de katholieke missionarissen om te prediken!

3. NEEN, de gelijkenissen halen het niet van de verschillen. De kern van de (valse) godsdiensten staat haaks op de bijbelse Openbaring en het katholiek geloof. Deze religies hebben geen echte kennis van God en beoefenen de liefde voor de naaste niet.

4. NEEN, de godsdienstige leiders die worden uitgenodigd op interreligieuze congressen gaan niet beter naar huis maar integendeel hoogmoediger, wegens de onverdiende eer die zij genoten hebben. En ze misprijzen hun gastheren des te meer naarmate die hen langer beluisterd en geveleid hebben.

5. NEEN, het op gelijke voet stellen van het ware geloof en de ware godsdienst met alle mogelijke valse religies op onze aardbol is geen weldaad maar een absoluut kwaad voor de katholieke missies. Het betekent een verraad van de H. Kerk, van haar Weg, haar Waarheid en haar Leven. Het komt neer op apostasie, op geloofsafval.

Joannes-Paulus II had er beter aan gedaan alle bischoppen van de hele wereld samen te roepen in Fatima, om daar te voldoen aan de vragen van de Allerheiligste Maagd Maria. Ook voor Benedictus XVI is het nog niet te laat om zo'n bijeenkomst te organiseren: van de almachtige tussenkomst van de hemelse Koningin, en van haar alléén, hangt het immers af of de wereld «**een tijd van vrede**» zal verkrijgen.

broeder Bruno van Jezus

DE H. PIUS V

DE REDDER VAN DE CHRISTENHEID

SINT-DOMINICUS EN DE ROZENKRANS

OP 12 september 1213 bevond Domingo de Guzman of Sint-Dominicus (1170-1221), de stichter van de dominicanen, zich in het plaatsje Muret bij Toulouse in de Languedoc. De Paus had hem daarheen gestuurd om de cisterciënzers bij te staan in hun strijd tegen de ketterij van de katharen of Albigenzen. In de buurt van Muret had zich een reusachtig leger verzameld: koning Pedro II van Aragon was de Pyreneeën overgestoken om de katharen en hun beschermheren, de baronnen van het zuiden, te steunen in hun strijd tegen de Kerk en de Franse kroon. Terwijl het schamele aantal van 800 rechtgelovige ridders onder leiding van Simon van Montfort moedig ten aanval trok tegen een verpletterende overmacht van 34.000 vijanden, baden de H. Dominicus en enkele plaatselijke geestelijken in het kerkje van Muret zonder ophouden de rozenkrans.

Waarom de rozenkrans? Om de Moeder Gods te eren en haar bijstand af te smeken. De katharen, die de aardse werkelijkheid misprezen als het werk van een boze god, weigerden te aanvaarden dat God zich zou "vernederd" hebben door mens te worden. Weg dus met de Menswording, en weg met de Verlossing op het kruis. En weg dus ook met de H. Maagd Maria, Moeder van God! De moderne geschiedenisboekjes, die het in koor opnemen voor die "arme, onschuldige" katharen, zwijgen natuurlijk zedig over de godslasteringen waarvan Onze-Lieve-Vrouw het mikpunt was, zoals ze ook met geen woord reppen over het immoreel gedrag van de zogezegde « zuiveren »...

De ridders van Simon van Montfort behaalden die dag bij Muret een briljante en waarlijk miraculeuze overwinning. Pedro II sneuvelde en zijn troepen sloegen in de grootste wanorde op de vlucht. De H. Maagd had voor deze triomf gezorgd, en "haar" gebed, de rozenkrans, werd van dat ogenblik af **het geduchte wapen in de strijd tegen de vijanden van de Kerk**. Sint-Dominicus en zijn dominicanen propageerden dit « gebed van de eenvoudigen » in heel Europa.

Driehonderd vijftig jaar later zou het rozenkransgebed opnieuw voor een onverwachte en schitterende overwinning zorgen. De man die door zijn onwankelbaar geloof aan de basis van deze triomf lag, was een heilige paus: Pius V, een dominicaan.

EEN VROEGE ROEPING

Michele Ghislieri, de latere H. Pius V, zag het levenslicht op 17 januari 1504 in het dorp Bosco bij Alessandria, in het toenmalige hertogdom Milaan. Zijn verarmde maar door de beproeving gelouterde ouders gaven hem een voorbeeldige christelijke opvoeding. Al op veertienjarige leeftijd hunkerde Michele ernaar zich volledig aan de dienst van God te kunnen wijden, maar dit verlangen hield hij voor zich. Toen op een dag twee

geestelijken van de orde van Sint-Dominicus door Bosco passeerden, werden zij door de jongen aangeklampt. Zij waren verrast door de rijpheid die uit de vragen en reacties van Michele bleek:

« De geestelijken vroegen hem of hij met hen wilde verder gaan. Ze beloofden hem dat ze hem zouden inwijden in hun studies en zelfs dat ze hem zouden laten intreden in hun orde, als hij zich dit later waardig betoonde. De

jongen, die ontroerd was dat het geheime verlangen van zijn jeugdig hart op deze manier aan het licht gekomen was, nam hun aanbod vol vreugde aan. Hij liep naar zijn vader en moeder, knielde, vroeg om hun zegen en volgde daarop met kordate stappen de beide dominicanen » (burggraaf de Falloux, *Histoire de Saint Pie V*, 1844, heruitg. Chiré 1978, p. 26).

De jonge Ghislieri begon zijn noviciaat in de orde van de H. Dominicus in het klooster van Voghera. In 1521 werd hij geprofest, en na zijn studies in de filosofie en de theologie werd hij door zijn oversten bekwaam geoordeeld om de godgeleerdheid te onderwijzen in Pavia. Hij was amper twintig jaar!

Na zijn priesterwijding in Genua deed de jonge dominicaan zich in 1543 opmerken op het provinciaal kapittel van zijn orde in Parma, door in dertig stellingen de opkomende lutherse ketterij te weerleggen. Zijn

De H. Dominicus ontvangt van Onze-Lieve-Vrouw de rozenkrans. Paneel van de pilaartroon (1688) in de Antwerpse Sint-Pauluskerk.

reputatie, niet alleen als intellectueel maar evenzeer als heilig en voorbeeldig kloosterling, nam zo'n hoge vlucht dat hem steeds belangrijker verantwoordelijkheden werden toevertrouwd – die hij, in zijn opmerkelijke nederigheid, slechts onder dwang aanvaardde. Zo werd hij in 1550 op aanbeveling van de kardinalen van het H. Officie, die zich grote zorgen maakten over het binnendringen van de ketterij ten zuiden van de Alpen, aangesteld tot inquisiteur voor het bisdom Como.

Ghislieri gaf in deze belangrijke functie blijk van uitzonderlijke toewijding en plichtsbesef voor de verdediging van de zuiverheid van het geloof: « Vanaf het moment dat hij zijn ambt opgenomen had, bezocht hij alle steden en dorpen van zijn jurisdictie zonder zich te laten afschrikken door valstrikken of gevaren. Hij aarzelde niet om 's nachts dapper door vlakten en gebergten te trekken, en hij delegerde aan zijn ondergeschikten enkel wat hij zelf niet kon uitvoeren. Liever dan laaghartige verklikking aan te moedigen drong hij zelf op eigen risico binnen in de huizen van de ketters. [...] Van dan af ontplooidde het karakter van Michele Ghislieri de onpartijdige en kalme onbuigzaamheid die samen met hem de hoogste verantwoordelijkheden zou doorlopen en zich uiteindelijk zou installeren op de pauselijke troon » (*ibid.*, pp. 30-31).

OP DE HEILIGE STOEL

In 1551 werd Ghislieri benoemd tot commissaris-generaal van de Inquisitie. Paulus IV Carafa wijdde hem tot bisschop en creëerde hem kardinaal in 1557. Het jaar daarop werd de dominicaan aangesteld tot *Algemeen inquisiteur van de christelijke wereld*, om leiding te geven aan de strijd tegen de vele soorten ketterse doctrines die de Kerk langs alle kanten belaagden. Michele Ghislieri vervulde deze functie zonder zich ooit te laten intimideren door bedreigingen en zonder ook maar één keer te buigen voor druk van derden, hoe hooggeplaatst ze ook waren. Hij bleef ondertussen wie hij was: hij droeg nog altijd de witte pij van zijn orde, onderhield zijn gewone strenge levenswijze en leefde in alles volgens de eenvoud van het klooster. Aan één van zijn nichten schreef hij:

« ... De rang die ik in de Kerk bekleed moet voor jou een motief zijn om God te danken, en een nieuwe verplichting om vooruit te gaan in de deugd. Vraag voor mij de genade om de rang waartoe de Plaatsvervanger van Jezus Christus mij verheven heeft te ondersteunen door een heilig leven. Je mag niet wensen dat God me nog hoger verheft in deze wereld. Je ziet slechts de schittering van mijn nieuwe waardigheid, en je weet niet tot welke zorgen, ongerustheid en verdriet ze me verplicht; in het klooster was ik daarvan gelukkig bevrijd » (26 maart 1558).

In 1563 werd de laatste zitting van het Concilie van Trente, het grote concilie van de katholieke Contra-reformatie, met een plechtig *Te Deum* besloten. Drie jaar later, op 7 januari 1566, werd Michele Ghislieri

met de steun van de H. Carolus Borromeüs tot paus gekozen. Hij nam de naam Pius V aan.

« Niemand had tot op dat moment gedacht dat hij zou uitverkozen worden op de pauselijke troon, en nog het minst van al de kardinaal zelf, in zijn grote eenvoud en nederigheid. Toen hem zijn uitverkiezing duidelijk werd, aarzelde hij zelfs een ogenblik om ze te aanvaarden. Het besef van de verantwoordelijkheid, dat hem bang maakte voor elke toename van zijn waardigheid, deed hem niettemin besluiten in te gaan op de wens van de kardinalen, want hij wou niet weerstaan aan de roepstem van God. Toch zag hij in de opperste waardigheid een obstakel voor zijn eeuwig heil en beschouwde hij de tiara als een zwaar kruis waaronder hij vreesde verpletterd te worden, als er niet zijn rotsvast vertrouwen in de steun van de Almachtige was geweest » (Ludwig von Pastor, *Gesichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelaltars*, Franse ingekorte vertaling 1972, p. 794).

In zijn eerste consistorie na zijn uitverkiezing sprak de 64-jarige Opperherder tot de kardinalen volgende woorden:

« Wij zullen de voortgang van de ketterij slechts een halt kunnen toeroepen als wij het hart van God kunnen beroeren. Het is onze opdracht, wij die het licht van de wereld en het zout der aarde zijn, om de geesten te verlichten en de harten in beweging te brengen door het voorbeeld van onze heiligheid en onze deugden. »

Pius V bracht dit programma zelf op een opmerkelijke manier in de praktijk. Het mondaine Rome vernam tot zijn grote verbazing dat de nieuwe paus in een kloostercel leefde, alleen maar water dronk en uren achtereen doorbracht met bidden. Hij sliep weinig en vastte streng. Telkens als hij een belangrijke beslissing moest nemen bad Pius V met een bijzondere vurigheid, zonder zich iets van de aanwezigen aan te trekken. Tijdens de Goede Week trok hij zich bijna volledig terug om te mediteren over het Lijden van Christus. Op Sacramentsdag liet de Opperherder zich niet zoals zijn voorgangers in een draagstoel meevoeren tijdens de processie: hij liep te voet en blootshoofds terwijl hij met de grootste eerbied zelf de monstrans droeg. Hij bracht ook een aloude devotie terug in zwang: de bedevaart langs de zeven belangrijkste kerken van Rome, een zware voettocht die hij tweemaal per jaar ondernam.

Elke donderdag en zondag ging een publieke audiëntie door waarop vooral de armen van Rome welkom waren. Met een eindeloos geduld aanhoorde Zijne Heiligheid de vragen en klachten van de mensen, soms tien uur aan een stuk zonder dat zijn aandacht ook maar één moment verslaptte.

Alle ooggetuigen waren het roerend eens: de nieuwe paus was een heilige. En met dezelfde eensgezindheid onderstreepte men dat de Kerk geen betere Opperherder kon hebben om de beslissingen en decreten van het Concilie van Trente in de praktijk te brengen.

DE PAUS VAN DE CONTRAREFORMATIE

« Door toedoen van Pius V werd het pausdom de gids en de verpersoonlijking van de katholieke hervorming » (Pastor, *op. cit.*, p. 698).

De Paus verplichtte de geestelijkheid om zich te schikken naar de letter en de geest van de decreten van Trente. De Curie werd gereorganiseerd op basis van gezonde principes ; gedaan met simonie en nepotisme. Aan zijn dominicaanse confraters, die zich graag in zijn omgeving ophielden, maakte hij duidelijk dat ze in hun klooster moesten blijven ; hij zou hen wel laten roepen als hij hen nodig had. De bisschoppen waren verplicht hun vaste verblijfplaats te nemen in hun dioceses, bij de kudde waarover ze aangesteld waren ; wie in Rome bleef rondhangen riskeerde opsluiting in de Engelenburcht !

Pius V nam zich ook voor de gelovigen het goede geestelijk voedsel te schenken dat het Concilie had aanbevolen. In september 1566 publiceerde hij de Catechismus van Trente, vrucht van jarenlange arbeid door de bekwaamste theologen en voortaan het fundament voor een eenvormig onderwijs. In 1568 kondigde hij het herziene Romeins *breviarium* af, waarmee een einde werd gemaakt aan het bestaan van uiteenlopende en onderling te zeer verschillende versies, waarvan sommige bovendien allerlei onaanvaardbare nieuwlichterijen bevatten, zoals mythologische hymnen ! Twee jaar later keurde hij het nieuwe missaal goed waardoor de H. Mis in een definitieve vorm gegoten werd « *opdat iedereen overal de tradities van de Heilige Roomse Kerk, moeder en lerares van de andere Kerken, zou omhelzen en opvolgen.* »

Ondertussen had de Opperherder de H. Thomas van Aquino, van wie hij de leer beschouwde als « *een stabiel bruggenhoofd waarop alle stormen vruchteloos inbeuken* », in 1567 uitgeroepen tot kerkleraar. Twee dominicanen kregen de opdracht om de definitieve tekst van de *Summa theologica* vast te leggen, en de universiteiten mochten nog enkel het thomisme onderwijzen.

Reliekbuste van de H. Pius V in beschilderd palissanderhout (ca. 1690). Antwerpen, Sint-Pauluskerk.

Tenslotte moedigde de Paus de vernieuwing van de kerkmuziek aan door de geniale Palestrina aan te stellen tot meester van de pauselijke kapel.

In zijn omgang met de wereldlijke heersers nam Pius V geen blad voor de mond. Als hun politiek overeenstemde met de belangen van Kerk en geloof kregen zij zijn volle steun. Als zij geneigd waren tot compromissen die nadelig waren voor het katholicisme zette de Paus hen zonder pardon op hun plaats. De hertog van Alva, die in de Nederlanden tegen de calvinisten streed, kreeg aanmoediging en zegeningen, net als Sigismund II van Polen, die probeerde weerwerk te bieden tegen de infiltratie van het lutheranisme in zijn land. Maar toen keizer Maximiliaan II zinnens leek om ka-

Engelen met de rozenkrans. Twee van de prachtige beelden die de biechtstoelen in de Antwerpse Sint-Pauluskerk sieren (1658-1660).

tholieken en protestanten in het Rijk op gelijke voet te plaatsen, bedreigde de Paus hem prompt met excommunicatie. Wat Frankrijk betreft, doorzag Pius snel de dubbelhartige politiek van Catharina de' Medici, « het Serpent » (abbé de Nantes), die katholieken en hugenoten tegen elkaar uitspeelde om zelf aan de macht te kunnen blijven; de Paus berispte haar in scherpe bewoordingen en verschaftte zelf troepen en geld aan de katholieke legers. Onnodig te zeggen tenslotte dat Elizabeth I van Engeland, die in haar land een schismatieke staatskerk uitbouwde, ogenblikkelijk geëxcommuniceerd werd en dat haar katholieke onderdanen ontslagen werden van hun eed van trouw.

Maar terwijl Pius V zich dag en nacht wijdde aan het herstel van het katholieke bouwwerk verloor hij niet uit het oog dat de christenheid ook van buitenaf bedreigd werd door een onverzoenlijke vijand van het kruis van Christus: de Ottomaanse Turken.

HET TURKSE GEVAAR

Sultan Süleyman de Prachtlievende had in 1520 het sein gegeven voor een grootscheepse aanval op het christelijke Europa. Zijn landleger nam in 1521 Belgrado in, de poort naar de Hongaarse laagvlakte, en zijn vloot veroverde een jaar later het eiland Rhodos op de hospitaalridders. In 1526 ging het Hongaarse koninkrijk ten onder in de slag van Mohacs, en in 1529 stonden de Turken voor de eerste keer voor de poorten van Wenen. Zij trokken zich terug, maar een panische angst voor het onoverwinnelijk geachte Ottomaanse leger had zich van de christenen meester gemaakt. In 1538 versloeg de vloot van Süleyman die van de Spanjaarden in de zeeslag van Preveza, waarna de Turken één na één de verschillende Griekse eilanden onderwierpen. Tegelijkertijd breidde het Ottomaanse rijk zich uit over grote delen van Noord-Afrika, in een reusachtige omsingelingsbeweging...

Selim II volgde zijn vader op in 1566. Hij zette zijn zinnen op het eiland Cyprus, de meest vooruitgeschoven post van het Venetiaanse zeerijk: als het eiland in zijn handen zou vallen zou het gehele oostelijk deel van de Middellandse Zee onder Ottomaanse heerschappij komen en lag de weg naar Zuid- en West-Europa open. In het voorjaar van 1570 was alles klaar voor een grote invasie van het eiland.

De Paus, die van de plannen van de vijand op de hoogte was en zich bewust was van het immense gevaar, riep het college van kardinalen in spoedzitting bijeen en maakte hen zijn plannen duidelijk: hij zou ijveren voor de oprichting van een Heilige Liga tegen de ongelovigen en een nieuwe kruistocht!

Voor zulk een liga moest Pius V zich allereerst verzekeren van de volle steun van de machtigste vorst van de christenheid: Filips II van Spanje. Op 8 maart 1570 schreef hij de Katholieke Koning een brief:

« ... *Selim, troonsopvolger en erfgenaam van de haat van zijn vader Süleyman, maakt zich op voor een*

bloedige oorlog tegen de christenen. Hij heeft al een machtige vloot te water gelaten en talrijke troepen gelicht, infanterie zowel als cavalerie. Hij heeft op een laffe manier de vrede die hij de Venetianen gezworen had geschonden en bedreigt nu in zijn hoogmoed alle christelijke heersers met de ondergang, het platteland met verwoesting en de steden met brand en plundering.

« Zijn wij dan alleen maar op deze wereld om de toeschouwers te zijn van een zo bloedige tragedie? Staren wij naar de rampen die de christenheid overstelpen zonder er iets aan te doen? Maar wat kunnen wij in ons eentje doen, wetend dat onze krachten zo ongelijk zijn en te zwak om zo'n machtige vijand tegemoet te treden? Het rijk van de Turken heeft zich wegens onze lafheid dusdanig kunnen uitbreiden dat wij haast niet meer in staat zijn ons te verzetten tegen hun brutale gebiedshonger – tenzij de christelijke vorsten belangrijke inspanningen leveren, zich met elkaar verbinden tegen de gemeenschappelijke vijand en hem tegemoet treden met machtige land- en zeelegers. »

Filips II betuigde de Paus zijn diep respect, maar gaf ook te kennen dat hij het initiatief voor een liga niet kon goedkeuren zonder eerst met zijn kroonraad overlegd te hebben.

Met zijn gewone energie ging Zijne Heiligheid ondertussen tot de actie over. Hij liet onmiddellijk de galeien van de Pauselijke Staat in gereedheid brengen en bracht ze onder het commando van Marcantonio Colonna. Een Venetiaans eskader vervoegde deze schepen in juli in de haven van Messina.

Pas eind juli bereikten vijftig Spaanse galeien, die de koning onder het bevel van de Genuese admiraal Giovanni Andrea Doria had geplaatst, de vlootbasis. Meteen begon het gekrakeel. De Venetianen waren misnoegd over de keuze van de Spaanse koning, omdat Genua hun ervijand was. Doria van zijn kant was van oordeel dat Venetië alleen uit was op het behoud van de eigen macht, en bereid daarvoor Spaanse troepen op te offeren. De drie bevelhebbers discussieerden tot 13 september, en toen verklaarde Doria dat hij de Spaanse schepen terugtrok om in te kwartieren voor de winter... Kostbare tijd was nutteloos voorbijgegaan, want op 8 september was de hoofdstad van Cyprus, Nicosia, voor de Turkse overmacht bezweken. In een orgie van bloed en haat werden twintigduizend inwoners afgeslacht en werden alle kerken met de grond gelijk gemaakt.

DE EENZAME STRIJD VAN PIUS V

Men kan zich licht de ontgoocheling van Pius V over deze mislukking voorstellen. Maar de Opperherder was er de man niet naar om de moed op te geven. Hij stuurde onmiddellijk nieuwe boodschappers uit naar alle vorstelijke hoven van Europa om met nog meer aandrang tot de Heilige Liga op te roepen.

Wederzijdse argwaan, jaloezie en trots bleven stokken in de wielen van de pauselijke onderneming steken. Terwijl Pius V zich enkel door het belang van de

De H. Pius V krijgt in Rome het visioen van de overwinning op het moment waarop de christelijke vloot de Ottomaanse Turken verslaat in de baai van Lepanto, 7 oktober 1571. Schilderij vervaardigd voor de Lepantokapel in de Antwerpse Sint-Pauluskerk.

christenheid en het geloof liet leiden, waren Spanje en Venetië vooral met louter menselijke berekeningen en machtspolitiek bezig. De Allerdoorluchtigste Republiek dacht er op een gegeven moment aan om het op een akkoord te gooien met Selim II en Cyprus op te offeren, zodat de handelsbelangen van de Dogenstad gevrijwaard zouden blijven.

De andere grote mogendheden lieten verstek gaan. Het Heilig Roomse Rijk had een vredesverdrag gesloten met de Turken en wou dat niet opzeggen. Frankrijk weigerde ten strijde te trekken tegen het sultanaat waarmee Frans I ooit een bondgenootschap was overeengekomen. De Paus schreef de Zeer Christelijke Koning een strenge brief :

« ... Wat de vriendschap betreft van uw voorvaderen, de illustere koningen van Frankrijk, met de ongelovigen, waarvan Uwe Majesteit ons schrijft dat hij ze wil behouden in het algemeen belang van de christenen, wij zijn van mening dat hij zich volkomen vergist. Men mag nooit het kwade doen opdat het goede eruit zou voortkomen. Waarom inderdaad vriendschap aanknopen met hen die de Heer haten ? Waarom zijn vertrouwen vestigen op een mens, en dan nog een ongelovige, in plaats van zijn heil te zoeken in de Voorzienigheid van onze Verlosser ? God straft soms ook de zonen voor de fouten van hun ouders ; hoeveel te meer zal hij zijn gerechtigheid uitoefenen tegen hen die denken dat ze zelf de handelwijze van hun voorouders moeten navolgen... »

Pius aarzelde zelfs niet om op 10 augustus 1570 een schrijven te richten aan de Russische tsaar Ivan de Verschrikkelijke om hem in te lichten over zijn plannen voor een liga. Hij drong er op aan dat Rusland zich daarbij zou aansluiten, in het belang van het rijk zelf, en nam de gelegenheid te baat om te onderstrepen met hoeveel welwillendheid de Latijnse Kerk de tsaar zou ontvangen als hij in haar armen zou willen terugkeren.

Op 25 mei 1571 zag Pius V zijn inspanningen eindelijk met succes bekroond. Op een bijzonder consistorie werd het verdrag dat de Heilige Liga in werking stelde voorgelezen en goedgekeurd door de Paus en de ambassadeurs van Spanje en Venetië. Het eerste artikel luidde dat « PAUS PIUS V, DE SPAANSE KONING FILIPS II EN DE REPUBLIEK VENETIË DE OFFENSIEVE EN DEFENSIEVE

oorlog verklaarden aan de Turken, met de bedoeling alle plaatsen terug te winnen die de ongelovigen op onrechtmatige wijze van de christenen hadden afgenomen, zelfs Tunis, Algiers en Tripoli. » Het groot-hertogdom Toscane, de republiek Genua, de ridders van Malta en de hertogdommen Savoye, Urbino en Parma sloten zich kort daarna bij de Liga aan.

De Paus benoemde tot opperbevelhebber de 24-jarige Don Juan van Oostenrijk, bastaardzoon van keizer Karel V en halfbroer van Filips II. Marcantonio Colonna was luitenant-generaal. De Venetianen stonden onder het gezag van grootadmiraal Sebastiano Venier en over de Spaanse troepen voerde Don Requesens het bevel.

Terwijl Don Juan op weg was naar Napels stuurde hij een gezant naar Rome, die door de Paus hartelijk ontvangen werd : « Zijne Hoogheid moet zich voortdurend bewust zijn van de zaak die hij moet verdedigen », zei de Opperherder. « Als hij dat doet, mag hij verzekerd zijn van de overwinning, want die beloof ik hem vanwege God ! »

« BID DE ROZENKRANS ! »

Meer nog dan op de christelijke wapens stelde Pius V zijn hoop op de Hemel.

De Paus spoorde de kardinalen aan om één dag in de week te vasten en het geven van aalmoezen te verdubbelen. « Het is slechts door boete te doen dat wij in zo'n groot gevaar kunnen hopen op de barmhartigheid van God », zo zei hij. Zelf gaf hij het goede voorbeeld : « Zijne Heiligheid vast drie dagen per week en besteedt dagelijks verscheidene uren aan het gebed », schreef de Spaanse ambassadeur op 26 september. « Hij heeft ook opdracht gegeven dat er in alle kerken van Rome moet gebeden worden. »

Het gebed dat de Paus, een dominicaan, het nauwst aan het hart lag was de rozenkrans. In 1569 had hij het *Weesgegroet* aangevuld met een tweede gedeelte en het zo zijn definitieve vorm gegeven. In voorbereiding op de beslissende confrontatie met de ongelovigen gaf hij

aan alle kloosterlingen in Rome de opdracht om het rozenkransgebed te bidden, waarbij ze elkaar onafgebroken moesten aflossen. De rozenkrans moest het geestelijk wapen zijn dat de christelijke zwaarden zou helpen om de overwinning te behalen !

Ondertussen was Don Juan in Napels aangekomen. Tijdens een plechtige mis op 14 augustus werd hem door kardinaal Granvelle de commandostaf overhandigd. Hij kreeg ook de speciale banier van de Heilige Liga die Pius V had laten vervaardigen, en waarop de gekruisigde Christus prijkte met daaronder de pauselijke sleutels, de wapenschilden van Spanje en Venetië en het blazoën van de generalissimus zelf.

Toen Don Juan geen aanstalten maakte om Napels snel te verlaten, schreef de Paus hem een persoonlijke brief om uiting te geven aan zijn grote ongerustheid over het getalm. Pius V had gelijk : op 1 augustus was Famagusta gevallen, de laatste vrije stad van Cyprus, na een beleg van elf maanden. De wraakzuchtige Turken, die eerst een eervolle aftocht aan het Venetiaanse garnizoen beloofd hadden, waren hun woord niet trouw. Ze grepen gouverneur Bragadini vast, sneden hem neus en oren af en lieten hem levend villen ; de huid van de ongelukkige werd met stro opgevuld en aan een vlaggenmast opgehangen, als uitdaging aan de christelijke legers.

Op 24 augustus deed Don Juan eindelijk zijn intrede in Messina, en dan duurde het nog drie volle weken van onderlinge discussies en gehakketak vooraleer de vloot van de Heilige Liga op 16 september uitzeilde in de richting van Korfoe : 206 galeien, 6 galjassen – zware aanvalsgaleien van Venetiaanse makelij voorzien van extra kanonnen – 12.000 matrozen en 28.000 soldaten trokken ten aanval om de christenheid te bevrijden uit de tangbeweging van de halve maan. In de Golf van Korinthe wachtte de vijand : Ali Pasja commandeerde een reusachtige vloot van 230 galeien en 56 kleine, beweeglijke galjoten, het geheel bezet door bijna 50.000 strijders voor de overwinning van de Profeet. Aan de grote mast van het vlaggenschip van Ali Pasja wapperde de groene banier van de kaliefen, waarop in gouden letters de naam van Allah geborduurd was.

HET MIRAKEL VAN LEPANTO

In Rome werd Pius V volledig in beslag genomen door de gedachte aan de komende zeeslag. Alle andere zaken waren nu van ondergeschikt belang. Het grootste deel van de tijd bracht de Paus biddend door in zijn privé-kapel, ook 's nachts. Wanneer slaap hem overmande of dringende staatszaken zijn aanwezigheid vereisten duidde hij personen van een voorbeeldige vroomheid aan om in zijn plaats de Hemel met gebeden te bestormen.

« Op een dag kwam de schatbewaarder, genaamd Bussoti, overeenkomstig de plichten van zijn functie de H. Vader in het Vaticaan onderhouden en hem een belangrijk werk voorleggen in het bijzijn van verschil-

lende prelaten. Plotseling legde Pius V hem met een handgebaar het zwijgen op. De Paus stond bruusk op, liep naar het venster, opende het en bleef daar enkele minuten staan verzonken in diepe beschouwing. Zijn gelaat en houding verrieden een heftige emotie. Toen draaide hij zich in vervoering om en riep uit : *“Laten we ophouden met over staatszaken te praten. Het is niet het moment ! Ga heen om God dank te zeggen in zijn kerk : ons leger behaalt de overwinning !”* Nauwelijks uitgesproken stuurde de Paus de verbouwereerde aanwezigen weg, en nog voor ze allemaal de zaal verlaten hadden haastte hij zich in tranen naar zijn bidkapel om er op zijn knieën neer te vallen.

« Bussoti en de prelaten, die de begunstigde getuigen waren van dit mirakel, gingen het toevertrouwen aan de belangrijkste kardinalen in Rome en aan de personen die het meest uitmuntten in vroomheid. Allen samen noteerden de dag en het uur van het visioen van de H. Vader : zevende dag van oktober, vierde uur na de middag.

« Het waren inderdaad de dag en het uur waarop het Kruis triomfeerde in de baai van Lepanto » (Falloux, *op. cit.*, pp. 394-395).

Op 6 oktober was de christelijke vloot vanuit het westen het nauwe kanaal binnengevaren dat de toegang vormde tot de Golf van Korinthe. In de voormiddag van de zevende oktober meldde de kapitein van een verkenningsschip dat de baai van Lepanto, even verderop, bezaaid was met vijandelijke schepen, een vloot zoals hij van zijn hele leven niet gezien had. Don Juan riep de verschillende bevelhebbers bij zich en deelde hen mee dat ze zich moesten klaarmaken voor de strijd. Hij liet een kanonschot afvuren, waarna de machtige banier van de Heilige Liga zich majesteitelijk aan de mast van het vlaggenschip ontplooidde. Een dreunend « Vivat ! » weerklonk op de *Real* en plantte zich voort van schip tot schip terwijl de slagorde werd gevormd.

Don Juan knielde neer voor het crucifix dat aan de mast van zijn schip bevestigd was en bad God dat Hij zijn moedige troepen, die klaar stonden om te strijden voor de eer van zijn heilige Naam, zou willen begunstigen. Op hetzelfde ogenblik gaven de geestelijken die elk op de voorsteven van een galei hadden plaatsgenomen, het teken voor het gebed. De ontelbare rangen soldaten vielen op hun knieën, richtten hun blikken op de omhoog geheven kruisbeelden en baden vurig. Zij kregen de algemene absolutie, waarna uit de tienduizenden kelen de luide kreet weerklonk : « Victorie ! Leve Christus ! »

De Ottomanen hadden niet verwacht dat de christenen het nog zouden wagen hun almacht over de wateren te trotseren en waren verrast door het verschijnen van hun tegenstanders. Maar ook zij formeerden onmiddellijk hun linie en gingen tot de aanval over. Precies op dat ogenblik draaide de wind, die tot dan

toe gunstig was geweest voor de ongelovigen, in het voordeel van de christelijke vloot...

De zeeslag was drie uur aan de gang en nog altijd kon geen van beide partijen er aanspraak op maken aan de winnende hand te zijn. Het keerpunt kwam toen de christenen het vlaggenschip van Ali Pasja konden enteren, de vlag van de Profeet naar beneden haalden en er in slaagden de Ottomaanse opperbevelhebber te doden. Toen het hoofd van Ali Pasja, op een lange lans gestoken, de hoogte inging verloren de hevig ontstelde Turken de moed, terwijl de christelijke legers onder luid gejuich hun inspanningen verdubbelden. Het was vier uur in de namiddag, het ogenblik waarop de Paus begenadigd was met het visioen van de overwinning.

« NUNC DIMITTIS... »

De triomf van de Heilige Liga was compleet. De halve maan had de strijd tegen het Kruis verloren.

Het water van de baai van Lepanto was bezaaid met wrakstukken en lijken. Bijna twintigduizend Turken waren gedood, tienduizend werden er in gevangenschap meegevoerd. Vijftig vijandelijke galeien waren vernietigd, 117 schepen vielen in handen van de christenen. Daartegenover hadden de geallieerden slechts twaalf galeien verloren en telden zij 7500 doden en gewonden.

Veel moderne historici minimaliseren graag het effect van de christelijke overwinning van Lepanto, waarbij ze zich allicht vooral laten leiden door afkeer voor een zo duidelijk ingrijpen van de Hemel. Onweerlegbaar is nochtans wat Louis de Bonald in 1802 schreef: « Deze onsterfelijke dag brak de hoogmoed van de Ottomanen en opende de ogen van de wereld die geloofde in de onoverwinnelijkheid van de Turkse vloot » (*De la législation primitive*). Lepanto was voor het Ottomaanse rijk het begin van de gestage en onafwendbare neergang.

Het bericht van de triomf bereikte Rome pas op 21 oktober. De H. Vader ontving de boodschapper midden

in de nacht, waarna hij op zijn knieën viel en uitriep: « *God heeft het gebed van de nederigen aanhoord en hun smeken niet misprezen!* » En, de woorden van de oude Simeon in de Tempel herhalend: « *Heer, laat nu uw dienaar gaan in vrede.* »

Om de overwinning van Lepanto te gedenken, en vooral om Haar te eren aan wie de overwinning te danken was, stelde Pius V het gedachtenisfeest van Onze-Lieve-Vrouw van de H. Rozenkrans in, te vieren op 7 oktober. Later zou dit feest uitgebreid worden over de hele Kerk.

Ondanks zijn diepe vreugde was de Paus er beducht voor dat de christenen na hun triomf op hun lauweren zouden rusten. Daarom ging hij vrijwel onmiddellijk weer tot de actie over en stuurde brieven rond om de vorsten aan te sporen tot de totale vernietiging van het Turkse gevaar. Op 16 november van hetzelfde jaar zond hij zelfs een schrijven in die zin aan de Sjah van Perzië, vijand van de sultans!

Maar de Voorzienigheid oordeelde dat Michele Ghislieri meer dan zijn plicht gedaan had. In de winter van 1571 werd hij ziek, en drie maanden later werd zijn ziekbed zijn sterfbed.

De Paus overleed op 1 mei 1572 op 68-jarige leeftijd. Zijn pontificaat had slechts zes jaar geduurd, maar wat een verwezenlijkingen op die korte tijd!

Pius V ligt begraven in de grote Mariabasiliek van Rome, *Santa Maria Maggiore*. Hij werd zalig verklaard in 1672 en heilig in 1711.

* * *

Op 29 januari 1965 gaf Paus Paulus VI aan de republiek Turkije de standaard terug die in Lepanto op de ongelovigen was buitgemaakt, met de woorden: « De godsdienstoorlogen zijn voorgoed voorbij... »

Kan men zich een grotere verblinding en een groter verraad voorstellen?

redactie KCR

In 1571, het jaar van Lepanto, werd in de Antwerpse Sint-Pauluskerk, de kloosterkerk van de dominicanen, de broederschap van de H. Rozenkrans gesticht. Deze broederschap bestelde voor de noorderzijbeuk van de kerk een reeks van 15 schilderijen die de mysteries van de Rozenkrans moesten uitbeelden. Elf meesters uit de Antwerpse schildersschool, onder wie Rubens, Van Dyck, Jordaens en Teniers de Oude, voerden de panelen uit. Het resultaat is "een unieke suite in de geschiedenis van de schilderkunst" (R. Sirjacobs) en een hoogtepunt in de kunst van de Contrareformatie.

DE LEERLINGE VAN WIE JEZUS HIELD DE H. MARIA MAGDALENA VOLGENS DE EVANGELIES

DE H. Maria Magdalena komt het Evangelie binnen langs de smalle deur van het berouw en de nederigheid van hart. Sint-Lucas spreekt het eerst over « een vrouw », zonder haar naam te verduidelijken, « *die in de stad als zondares bekend stond* » (7, 37). Welke stad? Allicht een stad in Galilea, vermits Jezus net gepreikt had in Kafarnaüm (7, 1) en in Naïn (7, 11).

DE BEKERING

Een farizeeër genaamd Simon had Jezus aan zijn tafel uitgenodigd, ongetwijfeld om hem te ondervragen over zijn onderricht en zijn houding die schandaal verwekte « *in de stad* ». Zei Jezus immers niet: « *Johannes de Doper kwam; hij at geen brood en dronk geen wijn, en gij zegt: Hij is van de duivel bezeten. De Mensenzoon kwam; Hij at en dronk, en gij zegt: Zie wat een gulzigaard, wat een wijndrinker, wat een vriend van tollenaars en zondaars. Maar de wijsheid wordt gerechtvaardigd door al haar kinderen* » (Lc 7, 33-35)?

Volgens de joodse gebruiken van die tijd bevond er zich geen vrouw aan de tafel waaraan de gasten aanlagen. Plotseling drong echter « een vrouw » naar binnen, die de aanleiding zou zijn tot een openbaring van de harten.

« *Zij ging er heen met een albasten kruik vol balsem. Wenend ging zij achter Hem staan, bij zijn voeten, en begon zijn voeten met tranen te besproeien, en met haar hoofdhaar af te drogen. Dan kuste zij zijn voeten, en zalfde ze met balsem* » (7, 37-38).

« *Hoe lieflijk zijn op de bergen de voeten van de vreugdebode, die vrede meldt, de blijde mare brengt, het heil verkondigt, tot Sion zegt: Uw God gaat heersen!* » (Is. 52, 7). En Jezus aanvaardde zonder een woord te spreken deze gebaren die getuigden van een verbazingwekkende durf en vurigheid. Simon de farizeeër was daarentegen geschandaliseerd; hij keurde niet zozeer de vrouw die de handelingen gesteld had af als wel Hem die ze met zoveel welwillendheid ondergaan had: « *Als Hij een profeet was, zou Hij weten wie en wat voor een vrouw het is die Hem aanraakt: een zondares!* »

Maar Jezus sprak tot hem: « *Een geldschietster had twee schuldenaars; de een was hem vijfhonderd tienlingen schuldig, de andere vijftig. Daar ze niet konden betalen, schold hij het beiden kwijt. Wie van de twee zal nu het meest van hem houden?* »

Simon antwoordde: « *Ik vermoed: hij aan wie hij het meest heeft kwijtgescholden.* »

« *Ge hebt juist geoordeeld* », zei Jezus.

Het was een gemakkelijke vraag, dacht de farizeeër, en vol van zijn “redelijke” rechtvaardigheid dacht hij al dat hij er goed vanaf gekomen was. Maar Jezus vervolgde:

« *Ziet ge die vrouw? Ik ben in uw huis gekomen; gij goot geen water op mijn voeten, maar zij heeft mijn voeten met haar tranen besproeid en met haar haren afgedroogd. Gij hebt mij geen kus gegeven, maar zij heeft sinds ik binnenkwam niet opgehouden mijn voe-*

ten te kussen. Gij hebt mijn hoofd niet met olie gezalfd, maar zij heeft mijn voeten met balsem gezalfd. »

De tegenstelling tussen “gij” en “zij” onderstreept levendig de grote scheiding tussen de zielen: aan de ene kant zij die zich “rechtvaardig” achten maar het in de ogen van God niet kunnen zijn, omdat zij zonder liefde zijn, zonder bescheidenheid, zonder berouw, zonder aanvoelen van de echte heiligheid; en aan de andere kant zij die erkennen dat ze zondig zijn en daarom hun vergiffenis afsmeken.

« *En daarom zeg ik u: haar zonden, haar vele zonden zijn haar vergeven; want ze heeft veel liefde getoond. Maar wie weinig vergeven wordt, toont weinig liefde.* »

Dit laatste slaat op de farizeeër en zijn gelijken die in de waan verkeren dat er hen maar “weinig” hoeft vergeven te worden. « *Ik ben niet gekomen om rechtvaardigen maar om zondaars te roepen* », zei de Heer Jezus (Mc 2, 17). De zondaars, die op zijn oproep ingaan, zullen gerechtvaardigd heengaan, maar degenen die zichzelf “rechtvaardig” achten, zullen in hun zonde blijven.

Vervolgens keerde Jezus zich opnieuw naar de vrouw en zei haar met een soevereine eenvoud: « *Uw zonden zijn u vergeven.* » Dit woord had kracht, ongeacht de mening van Simon en zijn medefarizeeën, die van één ding zeker waren: een mens kan geen zonden vergeven. Maria Magdalena wist dat ook, maar zij had begrepen dat Jezus méér was dan een mens: de Gezondene van God, God zelf.

« *Uw geloof heeft u gered, ga heen in vrede.* » Waar kwam haar geloof vandaan? Wat had Christus gedaan om in haar een dergelijk geloof in Hem te verwekken? Om dit woord te begrijpen ligt het voor de hand te veronderstellen dat de Verlosser reeds iets gedaan heeft voor haar. « *Het is misschien zelfs om hem te bedanken voor deze ontzaglijke weldaad dat zij zich gedreven gevoeld heeft om hem te komen opzoeken* » (André Feuillet, P.S.S., in *Revue thomiste*, dl. LXXV, juli-september 1975, p. 389). Welke weldaad? Dat vernemen we in het volgende hoofdstuk.

CHRISTUS ACHTERNA

In hoofdstuk 8 spreekt Sint-Lucas over de groep van heilige vrouwen die de Heer volgden tijdens zijn apostolische tochten: « *Hij was vergezeld van de Twaalf en van enige vrouwen die van boze geesten en ziekten waren verlost: Maria, Magdalena geheten, uit wie zeven duivels waren uitgegaan; Johanna, de vrouw van Choesa, de hofmeester van Herodes; Susanna en vele anderen die hen met hun vermogen ten dienste stonden* » (Lc 8, 1-3).

De moderne exegeten onderstrepen dat er geen enkel verband kan bestaan tussen Maria van Magdala en de bekeerde zondares uit hoofdstuk 7. En waarom niet? Het lijkt nogal vanzelfsprekend dat de zondares die « *in de stad* » bekend was – zou het niet gaan om Magdala, de stad aan de oever van het meer van

Tiberias die berucht was om haar verdorvenheid? – zich na haar opzienbarende bekering gehecht heeft aan Hem die haar bevrijdde van haar «*zeven duivels*».

Het is waar dat “bezeten zijn” niet noodzakelijk hetzelfde betekent als “in staat van zonde zijn”. «Niets belet nochtans om Maria Magdalena, bevrijd van zeven demonen, te vereenzelvigen met de vrouw van slechte levenswandel van wie Lucas 7, 36-50 het berouw en de bekering verhaalt», schrijft Feuillet. «Men kan nog een stap verder gaan. Het is welbekend dat de krachten van de duisternis de mensen aanzetten tot alle vormen van ondeugd en zonde» (p. 387).

Maria van Magdala werd door de Heer voor altijd bevrijd uit de greep van de boze Geest. Vanaf die dag hechtte zij zich aan de Meester en volgde Hem tot op het einde. Zij sloot zich aan bij de vrouwen die in het gezelschap van de Heer en van zijn leerlingen de taken vervulden die alleen vrouwen goed kunnen vervullen, en van wie de ijver, de toewijding en de zelfvergetelheid Jezus erg plezieren, omdat het hem deed denken aan het voorbeeld van zijn Moeder.

Waarom legt Sint-Lucas niet uitdrukkelijker het verband tussen de twee vrouwen over wie hij spreekt? Misschien om Maria Magdalena, die zo beroemd zou worden binnen de primitieve gemeenschap, niet te onteren, of om bepaalde lezers niet te choqueren die geschandaliseerd zouden kunnen zijn omdat de vroegere zondares zo snel toegelaten werd tot het gezelschap van Jezus.

HET BESTE DEEL

Twee hoofdstukken later ontmoeten we bij Sint-Lucas een derde vrouw: Maria, de zus van Martha.

«Op hun reis kwam Hij ook in een zeker dorp [hetwelk? Dat wordt niet gepreciseerd; maar uit het relaas blijkt dat Jezus en zijn apostelen nog in Galilea zijn] waar een vrouw, Martha geheten, Hem in haar huis ontving. Zij had een zuster, Maria genaamd, die mede aan Jezus' voeten zat en luisterde naar zijn woord» (Lc 10, 38-39).

«Ik smacht ernaar in zijn schaduw te zitten, zijn vrucht is zoet voor mijn mond. Brengt mij naar het huis van de wijn, ontplooit over mij de standaard der liefde», zegt de Bruid uit het Hooglied (2, 3-4). Men zal de zus van Martha nog vaak terugvinden in die houding van contemplatieve liefde. Maar ook de bekeerde zondares bevond zich achter Jezus, «aan zijn voeten». En Maria Magdalena zal zich ook aan zijn voeten werpen op de ochtend van de Verrijzenis. Gaat het niet om een en dezelfde vrouw?

Het is geloofwaardig dat de vrouw die door haar wangedrag in Magdala een kwalijke reputatie had

gekregen, na haar bekering en radicale ommekeer terug toegelaten werd in de familiale kring – zoals de verloren zoon, waarvan Sint-Lucas even verderop de parabel vertelt.

«Martha was druk in de weer met bedienen. Zij kwam er een ogenblik bij staan, en sprak: Heer, is het U onverschillig dat mijn zuster mij alleen laat bedienen? Zeg haar dus dat ze me helpt.

«Maar de Heer gaf haar ten antwoord: **Martha, Martha, over veel zijt ge bezorgd en bekommerd. Slechts één ding is noodzakelijk. Maria heeft het beste deel gekozen, dat haar niet zal ontnomen worden.**»

Het onderricht van de Meester is duidelijk, en niettemin mysterieus. Eén enkel ding is noodzakelijk, UNUM NECESSARIUM: zich voeden met elk woord dat uit de mond van God komt, en bijgevolg uit zijn eigen mond. Maria heeft «het beste deel» gekozen, «het erfdeel» waarover de psalmist spreekt: «Gij zijt mijn Heer, buiten U geen geluk! Gij zijt mijn erfdeel, o Jahweh!» (Ps. 16, 2, 5). Zij heeft alles achtergelaten om Jezus te volgen overal waar Hij gaat. Haar zuster Martha daarentegen heeft (nog) niet alles verlaten, zij blijft in «haar» huis waar ze de Meester met gulheid ontvangt; ze is werkzaam, rechtvaardig en recht door, godsdienstig en trouw aan de geboden, maar toch mist ze iets: «Zo ge volmaakt wilt zijn, ga dan verkopen wat ge bezit, geef het aan de armen en ge zult een

«De maaltijd bij Simon de farizeër» door Charles Le Brun, † 1690 (detail).

schat in de hemel bezitten. Kom dan en volg Mij » (Mt 19, 21).

De lectuur van Sint-Lucas heeft ons ertoe gebracht tussen de drie vrouwen die hij beschrijft, onder drie aspecten en op drie verschillende momenten, parallel-len vast te stellen. Nu moeten we bij de andere evangelisten – en vooral bij Sint-Jan, ooggetuige [*zie het schilderij van Le Brun*] en vertrouweling van de intieme gedachten van de Meester – gaan kijken of het werkelijk om één en dezelfde vrouw gaat.

DE VERRIJZENIS VAN LAZARUS

De dood en de verrijzenis van Lazarus waren als het ware de generale repetitie voor die van de Heer Jezus zelf, die deze dramatische encensering wou om het geloof van de leerlingen op de proef te stellen en te versterken met het oog op zijn naderende Passie : **« Lazarus is gestorven. En om u verheug Ik mij dat Ik er niet aanwezig was, opdat gij geloven moogt »** (Jo 11, 14-15).

« Nu was er een zieke, een zekere Lazarus van Bethanië, uit het dorp van Maria en van Martha, haar zuster. Het was die Maria welke de Heer met reukwerk gezalfd had en zijn voeten met haar haren afgedroogd ; de zieke Lazarus was haar broer » (Jo 11, 1-2).

We hebben hier wat de exegeten een “loopbrug” noemen tussen Sint-Lucas en Sint-Jan, waardoor de identificatie van de zus van Lazarus met de bekeerde zondares bevestigd wordt. Het is niet onmogelijk, voegt Feuillet hier aan toe, dat het Sint-Jan was die de episode van de maaltijd bij Simon verteld heeft aan Sint-Lucas. Deze laatste schrijft in zijn proloog : *« ... zoals ze ons door de eerste ooggetuigen en bedienaars van het Woord zijn overgeleverd »* (1, 2), een manier voor hem om de apostel Johannes aan te duiden van wie hij zoveel vernomen heeft.

Sint-Jan vermeldt nog iets waarover de andere evangelisten liever niet spreken : *« Jezus had Martha met haar zuster en Lazarus lief »* (11, 5). Het gebeurt uiterst zelden dat de Blijde Boodschap ons zo de geheimen van het Hart van Jezus doet kennen. « Er zijn personen die Hij ontmoet heeft », legt abbé de Nantes uit, « en die Hij, met één blik, bemind heeft met een bijzondere liefde. Het is iets waaraan de kiesheid over het algemeen stilzwijgend voorbijgaat, maar we vinden in het Evangelie de openbaring van het zo zachte en verknochte Hart van Jezus. Hij heeft zeer diepe liefde verwekt, die men mystieke liefde noemt omwille van zowel de zuiverheid als de intensiteit ervan » (preek van 24 maart 1985).

Jezus wachtte twee dagen alvorens naar Bethanië te gaan. Toen Hij er aankwam was zijn vriend Lazarus dood. Martha was de eerste die naar de Meester toekwam, *« terwijl Maria thuis bleef »*. Maar Jezus riep haar. *« Zodra zij dit hoorde, stond zij haastig op en ging naar Hem toe »*. Toen zij Jezus zag *« viel zij voor zijn voeten neer en sprak tot Hem : Heer, zo gij hier waart geweest, was mijn broer niet gestorven ! »* (Jo 11, 32). Met Martha had Hij moeten argumenteren, maar toen Hij Maria wenend zag neerzitten *« werd Hij hevig bewogen en ontroerd »* en vroeg Hij dat men hem naar het graf zou brengen om daar de verrijzenis van de geliefde broer te bewerken.

« De Meester is daar en Hij roept u. » Jezus had Maria bij zich geroepen. Ze zou hem niet meer verlaten, tot het einde toe. Na het mirakel van Bethanië was haar geloof in “haar” Jezus, die sterker was dan de dood, onwrikbaar. Door haar intelligentie en het feit dat ze zo bewonderenswaardig onderricht was in de mysteries tijdens de vele uren die zij aan de voeten van de Meester had doorgebracht, zal Maria Magdalena een van de eersten zijn om het Uur van het offer te voorvoelen en er op vooruit te lopen.

DE ZALVING TE BETHANIË

Dit alles gebeurde kort voor het paasfeest, en de hogepriesters en schriftgeleerden complotteerden al *« om Hem met list gevangen te nemen en te doden »* (Mc 14, 1). Ondertussen was Jezus in Bethanië de gast van Simon de melaatse, ongetwijfeld iemand van hen die Hij genezen had. Martha hielp naar gewoonte bij de maaltijd, en Lazarus bevond zich onder de disgenoten (Jo 12, 2).

« Toen nam Maria een pond onvervalste, kostbare nardusbalsem, zalfde de voeten van Jezus en droogde ze met haar haren af ; en het huis was vol van de balsemgeur » (12, 3).

« Zonder verward te kunnen worden met de zalving door de zondares bij Lucas, roept de zalving van Bethanië toch onweerstaanbaar dit tafereel terug op. In de beide gevallen voert de vrouw twee buitengewone handelingen uit : ze zalft de voeten van Jezus met balsem, en ze gebruikt haar haren om ze af te drogen » (Feuillet p. 375). Jo 12, 3 en Lc 7, 38 hanteren dezelfde woordenschat : *aleiphein* (zalven), *muron* (balsem), *ekmassein* (afdrogen).

Maar Maria beperkt er zich niet toe om het gebaar van haar bekering op een schitterende wijze te herne-men ; zij voegt er nog iets aan toe, dat door de H. Marcus en de H. Mattheüs wordt vermeld : *« ... ze droeg een albasten kruik vol echte, kostbare nardus ; ze brak de kruik stuk en goot de nardus uit over zijn hoofd »* (Mc 14, 3).

De twee zalvingen moeten achtereenvolgens zijn gebeurd, de eerste « op de voeten » en de tweede « op het hoofd ». Het zalven van het hoofd is een wijdingsritueel : de profeet Samuel zalft zo koning David (1 S 16, 13), en de priester Sadok koning Salomon (1 K 1, 39). Maria wou “haar” Heer tot Koning wijden, aan de vooravond van zijn messiaanse intrede in Jeruzalem en zijn Lijden.

« Fracto alabastro » : Sint-Marcus is de enige die dit detail vermeldt. Maria heeft de hals van het albasten reukflesje afgebroken ; het is het beeld van haar eigen hart dat breekt bij het voorvoelen van het komende drama. « Doordrongen van de H. Geest ziet en voorvoelt zij ; zij huivert bij de gedachte dat het Hart van Jezus, dat nu nog klopt, weldra zal doorboord worden, dat al zijn Bloed zal wegvloeien. Zij weet dat de vijanden vlakbij zijn, zij kent hen met een helderheid van geest die ook Sint-Jan bezit... Zij wil alle liefde van haar hart geven, en vindt daartoe dit symbolisch middel, deze kruik die zij breekt » (abbé de Nantes).

Judas Iskariot begrijpt uiteraard niets en is verontwaardigd door dit gebaar : *« Waarom die balsem niet*

voor driehonderd tienlingen verkocht, en ze aan de armen gegeven?» Sint-Jan merkt onmiddellijk op: «Dit zei hij niet omdat hij bezorgd was voor de armen maar omdat hij een dief was; daar hij de beurs droeg, stal hij weg wat daarin kwam».

Feuillet noteert hierbij: «Volgens Lucas 8, 2-3 maakte Maria Magdalena deel uit van de groep vrouwen die Jezus en de Twaalf volgden en “hen met hun vermogen ten dienste stonden”. De drie verhalen van de zalving te Bethanië laten als een vanzelfsprekende zaak verstaan dat, wanneer de balsem door Maria zou verkocht zijn ten voordele van de armen, de opbrengst van de verkoop automatisch ter beschikking van Jezus zou gekomen zijn, en dus toevertrouwd aan Judas die voor de gemeenschappelijke beurs moest zorgen.» We hebben hier dus een nieuwe overeenkomst tussen Maria van Magdala en de zus van Martha en Lazarus.

Tegen Judas en anderen in neemt Jezus – eens te meer – de verdediging van Maria Magdalena op: «**Laat haar met rust! Waarom valt gij haar lastig? Zij heeft een goed werk aan Mij gedaan. Want de armen hebt gij altijd bij u, en gij kunt hun goed doen wanneer gij wilt; Mij niet. Zij heeft gedaan wat zij kon; zij heeft reeds vooruit mijn lichaam gebalsemd voor de begrafenis**» (Mc 14, 6-8).

Met deze woorden onthult de Heer de profetische betekenis van het gebaar van Maria: zij heeft de balsem voor hem bewaard omdat ze weet dat Hij begraven zal worden. De Messias moet immers zijn leven geven voor de vergiffenis van de zonden, en als de graankorrel in de aarde vallen om vrucht te dragen. Hoe zouden we nog kunnen twijfelen dat de Maria van Bethanië één en dezelfde is als Maria van Magdala die op de ochtend van de derde dag naar het Graf ging?

«**De armen hebt gij altijd bij u.**» De heiligen en diepgelovigen zullen de eeuwen door deze oproep horen en Maria Magdalena imiteren: «Omdat zij Jezus nabij wilden zijn in zijn Lijden hebben zij andere lichamen gezocht ter vervanging van het Lichaam van Christus, om daarop dezelfde gebaren uit te voeren, dezelfde uitingen van tederheid, devotie en bekommernis. Zij hebben zich gehaast naar de hospitalen om er de zieken te verzorgen, de armen, de gevangenen, en in hun vurige liefde hebben zij hun wonden gekust» (abbé de Nantes, preek van 24 maart 1985).

En Jezus besluit plechtig: «**Voorwaar, Ik zeg u: overal, in heel de wereld waar dit evangelie wordt gepreikt, zal ook tot haar gedachtenis worden vermeld wat zij gedaan heeft**» (Mc 14, 9).

In haar eucharistische cultus voor het Lichaam van haar Heer zal de Kerk in de loop van de eeuwen inderdaad deze zalving gedenken en daarmee de profetie vervullen. Alvorens zijn Lichaam als voedsel aan zijn apostelen te geven wou Jezus hen de voeten wassen, om hen deelgenoot te maken van zijn offer. Hoe zouden we in deze “slavendienst” geen antwoord zien op het gebaar van nederige liefde vanwege Maria Magdalena?

AAN DE VOET VAN HET KRUIS

Voor de aanhangers van de “drie Maria’s” is er nadien in het Evangelie geen sprake meer van de vrouw die zij “Maria van Bethanië” noemen. Broeder

Decouvoux merkt hierbij terecht op: «Dat zou dan betekenen dat deze grote vriendin van de Meester na de messiaanse zalving te Bethanië definitief verdwijnt? Dan moet men wel een bizarre voorstelling hebben van wat vriendschap is om zonder verpinken te aanvaarden dat de leerlinge van wie Jezus hield, de geprivilegieerde van zijn Hart, zich niet meer heeft laten zien en afwezig was op Golgotha en in het graf» (*Cahier de la Sainte Baume* nr. 1, 1987, p. 13).

Alle evangelisten vermelden dat Maria Magdalena mee aan de voet van het Kruis stond, naast de Moeder van Jezus en de H. Joannes. Sint-Jan is het meest expliciet: «**Bij het kruis van Jezus stonden zijn moeder, de zuster zijner moeder, Maria van Klopas, en Maria Magdalena**» (Jo 19, 25). Zij waren daar voor het Uur van het offer. Eerst stonden ze op een afstand, daarna werden ze toegelaten binnen de schutkring van de ordedienst, tot aan de voet van het Kruis. Daar vergaten zij hun lijden en hun ontredde om enkel nog aanwezigheid, liefde en medelijden te zijn met Hem die stierf in de laatste stuiptrekkingen van zijn verschrikkelijke strijd tegen de Vorst van deze wereld. Het uur van de volmaakte liefde...

Want Jezus wou alles geven, tot de laatste druppel van zijn bloed, alvorens zijn heilig lichaam van het Kruis werd losgemaakt en door Jozef van Arimatea in het graf werd neergelegd, begraven als de graankorrel in de aarde: «**Als de graankorrel sterft, brengt hij rijke vruchten voort**» (Jo 12, 24). Op het moment van de begrafenis was Maria Magdalena aanwezig, zoals Jezus had aangekondigd; maar overeenkomstig de joodse gebruiken was zij niet tot in het graf zelf gegaan: zij zat «tegenover het graf» (Mt 27, 61).

IN DE HOF VAN DE VERRIJZENIS

«Op de eerste dag der week kwam Maria Magdalena vroeg in de morgen, terwijl het nog donker was, naar het graf» (Jo 20, 1). Het lijkt er op dat zij de andere vrouwen meegenomen heeft naar het graf, hetzij om de laatste begrafeniszorgen toe te dienen (volgens Sint-Marcus en Sint-Lucas), hetzij om «het graf te bezoeken» (Mt 28, 1). Sint-Jan van zijn kant beperkt er zich toe te zeggen dat Maria van Magdala «naar het graf kwam». Had de Heer niet gezegd dat Hij de derde dag zou verrijzen?

Toen de vrouwen zagen dat de steen was weggerold, liepen ze weg om de apostelen te verwittigen: «Men heeft de Heer uit het graf genomen, en we weten niet waar men Hem heeft neergelegd» (Jo 20, 2). Petrus en Johannes haastten zich naar het graf; ze zagen de linnen windels op de grond liggen, en de lijkwade die opgerold op een afzonderlijke plaats lag. Johannes «zag en geloofde».

Terwijl de apostelen terugkeerden naar het Cenakel bleef Maria van Magdala «buiten bij het graf staan wenen» (Jo 20, 11). «Zij bleef zoeken naar Hem die zij niet gevonden had», schrijft de H. Gregorius. «Zij weende tijdens het zoeken en in het vuur van haar liefde brandde zij van verlangen naar Hem van wie zij dacht dat hij weggenomen was: “Des nachts op mijn sponde zocht ik naar mijn zielsbeminde; ik zocht naar hem, maar vond hem niet! Ik wil opstaan, rondgaan door de

stad, mijn zielsbeminde zoeken op straten en pleinen ; ik zocht naar hem, maar vond hem niet ! Zo troffen mij de wachters der stad bij hun rondgang : Hebt gij mijn zielsbeminde gezien ? » (Hooglied 3, 1-3). »

« Onder het wenen bukte zij zich voorover naar het graf, en zag er twee engelen zitten in witte gewaden ; de een aan het hoofdeind, de ander aan het voeteneind van de plaats waar het lichaam van Jezus gelegen had » (Jo 20, 11-12). De “wachters der stad” vroegen haar waarom zij weende. « Omdat men mijn Heer heeft weggenomen, en ik niet weet waar men Hem heeft neergelegd. »

*« Maar nauwelijks was ik hun voorbij », zegt de bruid van het Hooglied, « of ik vond mijn zielsbeminde terug. Ik greep hem vast en liet hem niet los » (Hooglied 3, 4). Toen Hij haar in tranen zag, liet Jezus, de goddelijke tuinman, zich herkennen door haar bij haar naam te noemen, zoals de Goede Herder zich laat herkennen door zijn schapen door hen bij hun naam te noemen (Jo 10, 3): « Jezus zei haar : **Maria !** Zij keerde zich naar Hem toe en zei in het Hebreeuws : **Rabboni** ; dat wil zeggen : **Meester !** » (Jo 20, 16).*

En ze viel aan zijn voeten neer om ze te omhelzen en te kussen. Het is de H. Mattheüs die dit zegt; maar hij doet alsof de drie vrouwen Christus ontmoet hadden, en gebruikt een meervoudsvorm – misschien uit schroom, en uit respect voor het mysterie van zo een verbazende familiariteit vanwege de verrezen Heer !

*« Ik zal u weerzien », had Jezus beloofd, « en dan zal uw hart zich verblijden, en niemand zal u deze vreugde ontnemen » (Jo 16, 22). Na de H. Maagd Maria, zoals de Kerk altijd geloofd heeft, was Maria Magdalena de eerste om deze vreugde te smaken ; voor altijd vond zij haar Welbeminde terug, haar « *unum necessarium* ».*

« Houd op me aan te raken ; want nog ben Ik niet naar de Vader opgestegen. Maar ga naar mijn broeders en zeg hun : Ik stijg op naar mijn en uw Vader, naar mijn en uw God » (20, 17).

De traditionele vertaling « *Raak me niet aan* » moet naar het oordeel van de beste exegeten gecorrigeerd worden in « *Houd op me aan te raken* ». Het zou immers onbegrijpelijk zijn dat de Verlosser aan Maria Magdalena zou verbieden hem aan te raken, terwijl hij dat wel toestaat aan de heilige vrouwen (Mt 28, 9) en het aan Thomas zelfs beveelt (Jo 20, 27). Abbé de Nantes probeert zich het gebeuren voor te stellen : « Na een moment waarvan de duur verzwegen wordt, op het einde van een liefdesgesprek vol tederheid en vreugde, die haar en uw geheim blijft, hebt U een einde gemaakt aan deze heerlijke verschijning met woorden van een uiterste fijngevoeligheid : “Kom, houd me niet meer tegen. Je ziet toch dat ik niet meer kan bewegen als je mijn voeten zo omstrengeld houdt ! Natuurlijk ben Ik nog onder jullie, en ik heb geen andere reden hier te blijven dan om er helemaal voor jullie te zijn, voor jou, om me

over te geven aan jullie blikken, jullie handen, jullie kussen, en zo de zoetheid van mijn Menswording nog te verlengen. Ik ben nog niet naar de Hemel opgestegen, zoals je weet dat Ik moet doen. Maar het moment is niet meer veraf. We moeten nog veel doen. Kom, laat me los. Ga, en haast je naar de apostelen ; zeg hen dat ik weldra zal opstijgen naar mijn en jullie Vader, naar mijn en jullie God ” » (*Pages mystiques*, deel 1, p. 308).

Is het niet om zich te doen zien, horen en aanraken dat het Woord vlees geworden is en onder ons heeft gewoond ? Zoals Sint-Jan het uitdrukt bij het begin van zijn Brief : « *Wat van de aanvang af bestond, wat wij hebben gehoord, wat wij met onze ogen hebben gezien, wat we mochten aanschouwen en onze handen mochten betasten met betrekking tot het Woord des Levens...* » (1 Jo 1, 1).

Jezus maakte van zijn volmaakte leerlinge dus de eerste getuige en boodschapper van zijn Verrijzenis bij de apostelen. We weten van Sint-Lucas dat zij haar echter niet geloofden en haar boodschap voor « *beuzelpraat* » (Lc 24, 11) hielden. Maar de Heer zou hen daarvoor berispen : « *Eindelijk verscheen Hij aan alle elf, terwijl ze aan tafel waren. Hij verweet hun het ongeloof en de verstoktheid van hart, omdat ze hen niet hadden geloofd die Hem na de verrijzenis hadden gezien* » (Mc 16, 14).

IN HET HART VAN DE KERK

Wanneer de evangelies nadien niet meer spreken over Maria Magdalena, dan is dat ongetwijfeld omdat zij opgegaan is in de groep van heilige vrouwen die de Maagd Maria en de apostelen omringen, zoals Sint-Lucas aanstipt : « *Zij allen bleven eensgezind volharden in het gebed, tezamen met enige vrouwen, met Maria, de moeder van Jezus, en met zijn broeders* » (Hand. 1, 14).

In de primitieve christengemeenschap zal zij niettemin bekend blijven als « *die Maria welke de Heer met reukwerk heeft gezalfd en zijn voeten met haar haren heeft afgedroogd* » (Jo 11, 2), als bewijs van haar onvergelykelijke liefde. In de verschillende episodes waarin zij verschijnt « *is het altijd dezelfde brandende liefde voor Jezus die wij tegenkomen* » (Feuillet), en die uiteindelijk de essentiële band uitmaakt tussen de bekeerde zondares, de zus van Martha die in contemplatie neerzit aan de voeten van de Meester en Maria van Magdala die zo een grote plaats bekleedt in het Lijden en de Verrijzenis van de Heer.

Zij die « *veel bemind* » had, kreeg als « *beste deel* » de roeping om de goede geur van Christus te verspreiden « *overal waar het Evangelie wordt gepredikt* », dat wil zeggen in de hele wereld, als een uiterst noodzakelijke openbaring van de liefde van Jezus Christus voor de arme mensheid en van de verrukkelijke liefde van de besten onder hen voor Hem.

br. Thomas van O.-L.-V. van Altijdurende Bijstand

Nederlandstalige uitgave van *Il est Ressuscité ! La Contre-Réforme Catholique au XXIe siècle.*

Stichter : abbé Georges de Nantes, Maison Saint-Joseph, F-10260 Saint-Parres-lès-Vaudes.

Verantwoordelijke uitgever : E. Govaerts, Postbus 14, B-2650 Edegem.

Abonnement : € 10. Steunabonnement : vanaf € 15. Buitenland : € 12.

Rekening 000-3302057-80. IBAN : BE 47000330205780. BIC : BPOTBEB1.

Internet : www.crc-resurrection.org – E-mail : hij.is.verrezen@gmail.com